

akademia

MALEZYA’DA MEDYA TÜKETİMİ VE MEDYA OKURYAZARLIĞI UYGULAMALARI

Özet

Hızla ilerleyen ve değişen teknolojiyle daha da küreselleşen medya, toplumsal yaşantının her alanında dördüncü güç olarak yer almaktadır. Yaşanan bu değişimle birlikte, medya bireylerin düşüncelerinin, davranışlarının ve değer yargılarının oluşumunda önemli bir role sahip olmuştur. Bu sebeple artık medya iletilerini anlama, seçme ve değerlendirme konusu bütün dünyada toplumlara verilmesi gereken önemli eğitimler arasında ele alınmaktadır. Gelişen medyasıyla Malezya, Asyalı, zengin, Müslüman, çok kültürlü ve demokratik gibi birçok farklı sıfatı bir arada taşımaktadır. Bu çalışmada öncelikle Asya’nın hem ekonomik hem de teknolojik olarak en hızlı gelişen ülkelerinden biri olan Malezya toplumunun medya tüketimi incelenmiştir. Daha sonra da buna bağlı olarak medya okuryazarlığı eğitimi uygulamaları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Asya, Malezya, Medya, Medya Okuryazarlığı Eğitimi.

Media Consumption and Media Literacy Practices In Malaysia

Abstract

Global media, by fast and changing technology, is located as the fourth power in every area of social life. Along with these changes, media has had an important role in the formation of attitudes and value judgments as well as the ideas of individuals. For this reason, understanding, selection and evaluation training of media messages is considered very important to give communities all over the world. With its developing media, Malaysia has very different aspects such as Asian, rich, Muslim, multicultural and democratic. Firstly in this study, Malaysia’s, both economically and technologically one of the fastest growing countries in the Asia, media consumption has been studied with graphics. Then accordingly medialiteracy education practices are discussed.

Keywords: Asia, Malaysia, Media, Media Literacy Education.

GİRİŞ

Günümüz toplumları günlük yaşamda büyük bir bilgi akışına maruz kalmaktadır ve iletişim araçları insanların hayatlarının her noktasına nüfuz etmektedir. Bugünün iletişim olanakları göz önüne alınacak olursa küresel anlamda çok büyük bir iletişim ve haberleşme imkânının ortaya çıktığı görülür. Geleneksel medyanın yerini almaya başlayan yeni medya son yıllarda giderek güçlenmektedir. Yeni medyayı kullanan insanlar artık düzenli olarak haber ve bilgi alabilmek için web sitelerini ziyaret etmenin yanında sosyalleşme aracı olarak da sosyal medya sitelerini kullanmaktadırlar. Bu yüzden yeni medyanın birbirleriyle ilişkili toplumların ortak noktası olması sürpriz değildir. Bu çalışmada geleneksel ve yeni medya bağlamında Malezya medyası incelenerek ülkenin artan medya kullanımı karşısında medya okuryazarlığı alanında yaptığı faaliyetlere değinilecektir. Ayrıca Malezya medyası incelenirken bu ülkedeki medya tüketim oranları ile diğer Asya ülkelerindeki medya tüketim oranları da karşılaştırılacaktır.

Medya tüketiminin insan hayatının şekillenmesinde rolü büyüktür. Bütün dünyada olduğu gibi Asya’da da bu tüketim çok hızlı bir şekilde artmaktadır. Chia, iletişim başta olmak üzere Asya’nın sorunları ile ilgili şöyle demektedir:

Asya’da 90’lı yılların başına kadar insanların karşılaştıkları en büyük sorun fakirlik ve iletişim imkânlarının yeterince gelişmemiş olmasıydı. Bu sorunlar başta kırsal bölgelerde yaşayanlar olmak üzere birçok Asyalının hayatını güçleştirmekteydi. Bu sorunlara insanların medya ile olan ilişkileri de eklenebilir. Kırsal bölgelerde yaşayanlar genellikle sadece kendi bölgesel medyasının takibini yapabilirken şehirde yaşayanlar birçok farklı medyayı daha etkin bir şekilde takip edebilmişlerdir. Gerek bölgesel gerekse ulusal olsun her iki medyanın da Asya’nın kültürel, ekonomik ve politik değerlerini yansıtır olması çok önemlidir. Dahası, medya anlık ve doğru bilgiler sunan birçok işletme ve organizasyon için vazgeçilemez bir iletişim aracı olmuştur (Chia, 1994, 30).

İlerleyen süreçte medyanın Asya toplumlarının bilgi ve eğlence anlayışında önemli yer tuttuğu görülmektedir. Bunun yanında medya yaklaşımının tamamen sorunsuz olduğu da söylenemez. Çünkü başta nüfuslarının büyük çoğunluğu Müslüman olan Malezya ve Endonezya olmak üzere bazı ülkelerde medya için kültürel farklılık, ırk ve din farklılıkları oldukça hassas konulardır (Iga, 2009, 121). Kültürlerin medyayı etkilediği göz önüne alınacak olursa medya eğitimlerinin de Batıya göre farklı olması kaçınılmazdır. Dolayısıyla Malezya gibi ülkelerde verilen medya eğitiminin içeriği Batılı ülkelerdeki medya eğitimlerinin içeriklerinden farklıdır.

Bugün medya sadece toplumlara bilgi sağlamak için değil aynı zamanda Asya toplumlarının okuryazarlık seviyelerini artırabilmek amacıyla da kullanılan çok önemli bir araç olmuştur. Medya, gelişen ülkelerde olduğu gibi birçok konuda toplumu anlamayı kolaylaştırır çünkü daha önce de değinildiği gibi medyanın halkın fikirlerini şekillendirmede ve tahlil etmede çok önemli bir yeri vardır (Sriramesh ve Vercic, 2009, 11). Bu gelişme genel olarak Asya ülkelerinin kurmuş olduğu medya altyapısının büyüklüğüyle doğru orantılıdır.

Malezya’da medya okuryazarlığı eğitiminin ülkenin gelişen medyasıyla aynı hızda ilerlediği söylenemez. Fakat çeşitli üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının iyi niyetli gayretleri devam etmektedir. Malezya’nın medya tüketimi ve yapılan medya okuryazarlığı çalışmalarına geçmeden önce medya okuryazarlığının tanımlanması gerekmektedir.

Bilgi toplumunun yükselen değerleri arasında hızlı teknoloji dönüşümü, hızlı değişme ve gelişme, insan kaynağına ilgi, bilgiye dayalı organizasyonlar, öğrenen örgütler, bilgi insanı ve sürekli öğrenmeyi alışkanlık hâline getirmesi gereken insan modeli yer almaktadır (Fındıkçı, 2001, 21). İşte bu model, bilgiye ulaşma yolları içinde merkez güç kaynağı olarak var olan medyanın olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak için bilinçli bireylere ihtiyaç duymaktadır. ‘Medya okuryazarı’ medyada yeniden kurgulanan iletileri ayırt edebilmek ve algılayabilmek, onunla ilgili yorumlarda bulunabilmek için ayrı bir beceri, altyapı bilgisi ve eğitsel organizasyon gerektiren bir eğitim sürecinin sonucu medya yetkini sıfatını hak eden kişidir (Taşkıran, 2007, 7). Bu tanımdan da anlaşıldığı üzere medya okuryazarlığı sadece medyayı öğrenmeyi değil

onu yorumlamayı öğreten eğitsel bir süreçtir. Bu sebeple medya okuryazarlığı eğitiminin 21. yüzyıl öğrenmeleri içerisinde yer aldığı ve bilgi toplumuna bilinçli bireyler kazandırmada atılabilecek en önemli adımlardan biri olduğu söylenebilir (Apak, 2008,4).

YÖNTEM

Bu çalışmada, medyanın yanı sıra medya okuryazarlığı eğitiminin Asya’nın geliştirmekte olan ülkesi Malezya’da ne kadar karşılık bulduğu incelenmektedir. Bunu hangi yöntem ve uygulamalarla sürdürdüğü, Batıya ait bir düşüncenin yine Batı tarafından hep uzak olarak görülen bir kıtada nasıl uygulandığının incelenmesiyle bu ülkenin medya okuryazarlığı alanındaki durumu saptanmıştır. Bu araştırma, çalışma evreni olarak erişilebilen bilgiler temelinde Malezya toplumu ile sınırlandırılmıştır.

Bu betimleyici çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden materyal incelemesiyle alan yazın tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada önce medya okuryazarlığının ne olduğu değişik kaynaklarla teorik olarak kısaca açıklanmış, daha sonra da Malezya’daki medya tüketiminin Asya’daki muadilleriyle çeşitli yönlerden karşılaştırılması yapılmıştır. Ardından Malezya’da medya okuryazarlığı alanında yapılan faaliyetler için bu konuda çalışma yapan resmi makamların internet sitelerinden, medya okuryazarlığı ile ilgilenen sivil toplum kuruluşları merkezlerinin yayınladığı raporlardan, çeşitli üniversitelerin ve kurumların konuyla ilgili makale ve dokümanlardan yararlanılmıştır. Ayrıca çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülen kıyaslamalı tablolara da yer verilmiştir. Böylece medya ve medya okuryazarlığı alanında Malezya gibi neredeyse hiç çalışılmamış bir ülkenin incelenmesiyle Türkçe literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Araştırma yapılırken karşılaşılan sorunlardan en önemlisi Malezya’yı içeren Türkçe kaynakların bulunmamasıdır. Bu nedenle ulaşılan bütün yabancı kaynaklı bilgiler İngilizce’den Türkçeye çevrilerek yararlanılmıştır.

BULGULAR

Malezya Medyasına Genel Bakış ve Medya Kullanımı

Birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi Malezya medyası da basılı yayınlar, radyo, televizyon ve internet olarak ayrılmaktadır. Bütün bu medya türleri halkın ilgilerini belirlemede olduğu gibi ülkenin gelişiminde de rol oynarlar.

Malezya’da basın, yayın ve multimedya hizmetleri hızlı bir büyüme geçirmiştir ve bunlar birlikte gelişerek toplumun iletişim ve bilgi kaynakları haline gelmiştir. Kuşkusuz bu medya araçlarını kullanmak Malezya toplumuna bilgi edinmeyi, yabancı kaynaklara erişmeyi, bölgesel eğitim faaliyetlerini takip edebilmeyi ve eğlence programlarına ulaşabilmeyi sağlamıştır (Badarudin, 1998, 20). Bu sebeple bugünün değişen medya sistemi Malezya toplumuna yeni eğitim yöntemleri geliştirmede yardımcı olacağı gibi, bilgi temelli bir toplum olabilmelerini de sağlayacaktır.

Malezya’da basın ve yayın organları gibi geleneksel medya gün geçtikçe büyümesine rağmen geleneksel medya tüketicilerini yeni medya kaptırmamak için çok ciddi bir mücadeleye girişmiştir. Geleneksel medya, hizmetlerini ve yayınlarını mobil araçlar ve internet kullanımıyla tüketicilere ulaştırarak bu yarışta kendisine bir yer bulma gayretine girmiştir (Singh, 2009, 89).

Böylesine hızlı gelişen medyasının aksine Malezya medya alanındaki en sert kanunlara sahip ülkelerinden biridir. Devlet medyayı denetim altında tutabilmek için ulusal güvenlik gerekçesiyle medya kuruluşları üzerinde çeşitli kısıtlamalara gidebilmektedir. Çoğunluğu Müslümanlardan oluşan ülkede hükümet toplumu dış etkilerden olabildiğince koruyabilmek için tıpkı bir süzgeç gibi çalışmaktadır. Bütün haberler, eğlence gösterileri ve müzik videoları düzenli denetime tabidir. Küfür ve öpüşme sahneleri programlardan çıkartılmaktadır. Malezya’yı ülkenin bağımsızlığını kazandığı 1957’den 2000’li yıllara kadar yöneten hükümet medyadaki bütün önemli yayın gruplarını kontrol etmektedir (Anuar, 2000, 183; Netto, 2002, 14). Bu

yayın grupları sosyal, ekonomik ve politik bütün meselelerde hükûmetin istediği gibi yayın yapmak zorunda kalmaktadır. Bunun sonucu olarak da sadece hükûmetin politik ve ekonomik görüşleri yayınlanmakta ve dolayısıyla halkın görüşleri de bu politika etrafında şekillenmektedir (Netto, 2002, 14). 1969'dan beri hükûmet bir sansür yasası düzenleyerek yabancı gazete ve dergilerde yer alan hiçbir olumsuz haberin yayınlanmasına izin vermemiştir (Anuar, 2000, 184). Dolayısıyla sıkı medya denetimi yüzünden muhalefet partileri hükûmetin yanlış politikalarını halka aktarmakta başarısız olmuşlardır. Yine Netto'ya göre Malezya'daki basın özgürlüğü üç şekilde kısıtlanmaktadır:

- Yasaklayıcı kanunlar aracılığıyla,
- Siyasi partilerin ve bağlantılı iş çevrelerinin medya sahipliğiyle,
- Gazeteci ve editörlerin kendi iç denetim mekanizmalarını kurmalarıyla (Netto, 2002, 18).

Medya üzerinde böylesine büyük bir denetim olmasını göz önüne alarak hükûmete muhalif bir organizasyon olan ALIRAN toplum üzerindeki medya hâkimiyetini kırmak için 'Charter 2000' isimli beş maddelik bir çalışma hazırlamıştır (Netto 2002, 22). Bu maddelere göre:

- Medya çoğulcu, demokratik ve erişilebilir olmalıdır.
- Medya insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü gözetmelidir.
- Medya etik değerlere ve profesyonelliğe sahip olmalıdır.
- Medya adaleti, özgürlüğü ve dayanışmayı yüceltmelidir.
- Medya kendi haklarını koruyamayan ve haksızlığa uğramış insanları desteklemelidir.

Toplumun yeni fikirler üretmeye teşvik edilebilmesi için basın özgürlüğü çok önemlidir. Medya toplum içinde diyalogu, anlaşmayı ve halklar arası ilişkiyi geliştirebildiği ölçüde faydalı olacaktır (Sriramesh ve Vercic, 2004, 11).

Malezya hükûmetinin Çoklu Medya Süper Koridoru [*Multimedia SuperCorridor-MSK*] projesini açıklamasıyla birlikte bir ulusal iletişim ve çoklu medya tasarısı hazırlanmıştır. Bu tasarıyla birlikte medya endüstrisinin hareket tarzı belirlenmiş ve hükûmet politikalarına karşı nasıl tavır alınması gerektiği açıklanmıştır. Ayrıca bu tasarıda medya sahipliği ve hükûmet düzenlemeleri hakkında maddeler de yer almıştır (Alsagoff ve Hamzah, 2007, 6).

Bunun yanında bu medya düzenlemelerinde hükûmetin tam olarak kontrol sağlayamadığı alanlar olan internet servis sağlayıcıları, arama motorları ve web sayfaları için daha dikkatli bir kontrol mekanizması kurulması istenmiştir (Cutler, 1997).

'Öz denetim' olarak adlandırılabilir bu kontrol mekanizması aslında hükûmetin yaptığı denetimi kurumların kendi kendilerine yapmasıdır (Campbell, 1999). Öz denetimle kurumlar kendi denetimlerini yaparak çeşitli yasal mevzuatlara girmeden bu tür sorunları hemen çözebilmektedirler. Hükûmet, kurumları bu sistemle de denetim altında tutmaktadır. Kurumların izlenmesi gereken yolu değişik kılavuzlar yayınlamak suretiyle göstererek medya üzerinde bir hâkimiyet sağlar (Alsagoff ve Hamzah, 2007, Alsagoff ve diğerleri, 2011, 39).

1984 yılında çıkarılan Basın ve Yayın Kanunu gereğince Malezya'daki bütün yayıncılar İçişleri Bakanlığı'ndan yayın yapma lisansı almak zorundadırlar. İçişleri Bakanlığı'nın kararı kesindir ve hiçbir hukuki kuruluşa bu konuda başvurulamamaktadır. Malezya'da iktidarda bulunan UMNO partisi ve ortağı Barisan National partisinin bütün gazete, radyo ve televizyonlar üzerinde mutlak hâkim olduğu görülmektedir. Bu durum bir anlamda halkın içinden farklı seslerin, düşüncelerin çıkmasına engel olmaktadır (George, 2007, 896).

Ülkeyi oluşturan iki parçada bulunan medya arasında ciddi ayrılıklar vardır. Yarımada kökenli gazeteler genellikle Doğuya ait çok az haber yapmaktadırlar ve doğu bölgelerine yarımadanın sömürgeleriymiş gibi davranmaktadırlar. Yine burada da basın özgürlüğünün çok fazla olduğunu söylemek mümkün değildir. Örneğin hükûmetin bazı seçimlerde muhalif gazetelere baskı yaptığı bilinmektedir (BBC News, 2009). Yine 2007'de bir hükûmet kurumu

bütün özel TV ve radyo istasyonlarına gönderdiği bir yazıda muhalefet parti liderlerinin yayınlarının durdurulmasını istemiştir. Bu hareket Demokratik Hareket Partisi gibi muhalefet partileri tarafından protesto edilmiştir (Vikneswary, 2007a).

Hükûmet 1984 yılında politikalarını eleştiren dört gazetenin yayını durdurmuştur. Bu sebeple basın özellikle Malezya’nın çok kültürlü yapısından bahsederken dikkatli hareket etmektedir. Günümüzde Malayca, İngilizce, Çince ve Tamilce olmak üzere dört farklı dilde günlük ve haftalık gazeteler çıkmaktadır (Vikneswary, 2007b). Hükûmet konuşma ve fikir hürriyetinin yanında özgür basın propagandası yapıyor olsa da işleyişte bunun pek öyle olmadığı görülmektedir.

Örneğin Malayların vatandaşlığı ve sosyal yapıdaki farklı konuları gibi bazı konular üzerinde konuşulmaması gereken en önemli şeylerdir. Bu yüzden medya genellikle kendi iç denetim mekanizmasını etkin tutarak hükûmet faaliyetleri hakkında eleştiri yapılmayan haberler üretmektedir.

Dünyadaki internet kullanımının oranlarını takip eden ‘InternetWorldStats’ isimli internet sitesine göre 2009 yılında ortalama 16.9 milyon Malezyalı internet kullanmıştır. Buna rağmen Malezya sınır tanımayan gazeteciler örgütü tarafından ‘İnternet Düşmanları’ isimli raporunda gözlem altında tutulması gereken ülkelerden birisi olarak anılır (BBC News, 2009). Bunun yanında Malezya 2010 yılında dünyada basın özgürlüğü sıralamasında 178 ülke arasında 141. sırada yer almıştır.

Malezya medyası gazete, TV, radyo ve blogların dâhil olduğu internet tabanlı bir yapıdadır. Bu medya araçlarının birçoğu daha önce de değinildiği gibi Malezya hükûmeti tarafından ya da hükûmetin desteklediği The Barisan Nasional gibi partiler tarafından yönetilir. Bütün bu bilgilerden hareketle Malezya medyasının üretim ve tüketim oranları gözden geçirilmelidir.

Malezya’da Yayınlanan Gazeteler

Malezya’da Malayca, İngilizce, Çince ve Tamilce olarak yayınlanan 30’un üzerinde gazete bulunmaktadır ve bu yayınları üreten dört ana yayın grubu vardır. Bunlar *The New Straits Times Group*, *The Utusan Melayu Group*, *Star Publications* ve *The Karangkraft Group*’tur. Pratikte bütün basılı medya Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan basın ve yayın kılavuzuna göre çalışmak zorundadır (Kaur, 1993, 82; Iga, 2009).

The Utusan Melayu Group, *Utusan Malaysia* ve *Utusan Melayu* isimli günlük gazeteleri çıkarmaktadır. *Minnguan Malaysia* ise pazar gazetesi olarak yayınlanır. En eski yayın grubu olan bu grup *Utusan Kiblat*, *Utusan Pelajar*, *Mastika* ve *Wanita* isimli bir kadın dergisi de çıkarırlar (Kaur, 1993, 82; Iga, 2009). Bütün yayınlar Malayca olarak yapılır.

The New Straits Times Group dergi ve gazete olarak iki çeşit yayın yapar. Bunlar günlük gazeteler *The New Straits Times*, *The Malay Mail*, *Business Times*, Malayca yayın yapan *Berita Harian* ve Mandarin dilinde yayınlanan *Shin Min Daily News*’tir. Bunun yanında yine üç pazar gazetesi *The New Sunday Times*, *Sunday Star* ve Malayca hazırlanan *Berita Minggu* da yayımlanmaktadır. Bu medya grubu ayrıca *Her World*, *The Malaysian Business*, *Malaysian Digest*, *Her World Cook Book*, *Her World Annual*, *Home Scene*, *Information Malaysia* ve *Jelita* gibi dergileri de çıkarırlar. Bu yayınların çoğu isimlerinden de anlaşıldığı üzere İngilizce yayın yaparlar. The Star Publications Group günlük *The Star* gazetesini, *The Sunday Star* gazetelerini, Çince basılan *Shanghai* dergisini ve Malayca basılan *Kuntum* dergisini yayımlar (Kaur, 1993, 83). Diğer yayıncı Karangkraft Group ise şu dergileri yayımlar: *Bintang Kecil*, *Arena*, *Bolasepak*, *Fokus SPM*, *Geli Hati*, *Remaja*, *Media Hiburan Ria*, *Stadium* ve *Telatah Olok-Olok* ile haftalık gazete *Watan* (Kaur, 1993, 83; Iga, 2009). Bütün bu yayınlar da Malaycadır.

Malezya Tiraj Denetim Kurumu istatistiklerine göre 9 Haziran 2010 itibarıyla ülkede günlük olarak basılan ve öne çıkan gazeteler şunlardır (Digital Media Across Asia [DMAA], 2012):

Günlük Gazeteler (Günlük Net Satışlar)	Dil	Tiraj
Sin Chew Daily	Çince	373,579
The Star	İngilizce	271,948
The Sun	İngilizce	287,935
Utusan Malaysia	Malayca	171,164
Berita Harian	Malayca	159,968
Harian Metro	Malayca	338,249
Haftasonu Tirajı	Dil	Tiraj
Mingguan Malaysia	Malayca	411,497
Metro Ahad Was	Malayca	386,433
Berita Minggu	Malayca	263,199
The Sunday Star	İngilizce	287,155

Tablo 1: Malezya Gazeteleri ve Satış Rakamları

Bölgelere Göre Günlük Gazete Tirajı	
Klang Valley Bölümü (Kuala Lumpur)	1.100.000 Adet
Sabah Bölümü	243.549 Adet
Sarawak Bölümü	167.149 Adet
Malezya Yarımadası	2.471.057 Adet

Tablo 2: Malezya'da Bölgelere göre Günlük Gazete Tirajı

Malezya Tiraj Denetim Kurumu'na göre The Klang Valley'de basılan 1.1 milyonluk gazete sayısı toplam oranının % 40'ını, Çince baskı yapan gazeteler % 32'sini ve Bahasa Malaysia da %25'ini oluşturmaktadır (DMAA, 2012).

Son yıllarda dikkat çeken gelişmelerden birisi Malezya'daki geleneksel medyanın internetteki çevrimiçi platformlarla mücadele etmesidir. Örneğin Malezya Tiraj Denetim Kurumu'na göre ülkede 2007 yılında 2.5 milyonluk gazete basılmıştır ama 2008 yılında basılan gazete sayısı artmamış hatta ciddi bir oranda düşmüştür. Yine ülkede basılan dergi sayısı 1.5 milyon civarındadır (DMAA, 2012).

Malezya Radyo Yayıncılığı

Son yıllarda radyo eğlence ve bilgi kaynağı olarak daha az kullanılıyor olsa da hâlâ birçok Malezyalı için önemli iletişim araçlarından biridir. Nielsen şirketinin yapmış olduğu bir araştırmaya göre on yaş üstü Malezyalılardan her on kişiden dokuzunun haftada en az bir kere radyo dinlediği bilinmektedir (DMAA, 2012). Yapılan bir çalışmaya göre ortalama dinleyicilerin % 11.1'i (1.87 milyon) günde ortalama sadece on beş dakika radyo dinlemektedir. Fakat bu oran gerçek radyo dinleyicileri için haftalık 20,4 saate kadar çıkmaktadır.

Sıra	Kanal	Haftalık Dinleyici	Dil
1	hotfm	3.8 Milyon	Malayca
2	ERA	3.76 Milyon	Malayca
3	SINAR	3.73 Milyon	Malayca
4	THY Ragaa	3.177 milyon	Tamilce
5	MYFM	2.167 milyon	Çince
6	988	1.48 milyon	Çince
7	hitz.fm	1.287 milyon	İngilizce
8	Klasic Nasional	1.03 Milyon	Malayca
9	Muzikfm	820,000 bin	Malayca
10	Kelantanfm	777,000 bin	İngilizce

Tablo 3: Ülkedeki En Popüler Radyo Kanalları

Malezya’da Televizyon Yayıncılığı

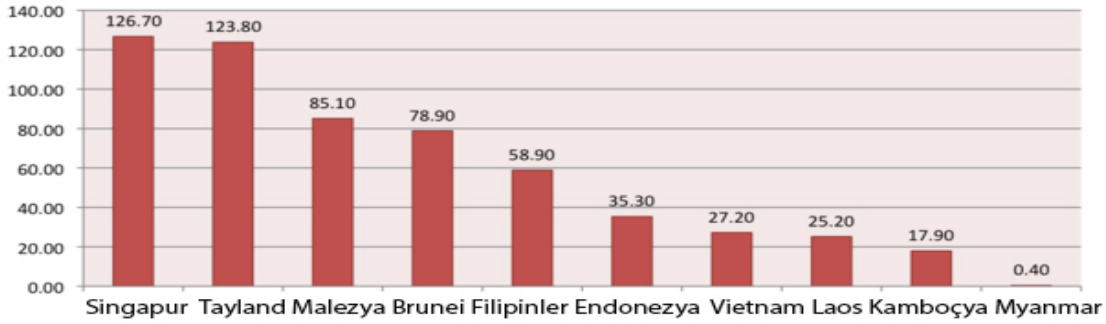
Malezya’da özelleştirme politikasının uygulanması medya üzerinde büyük etki oluşturmuştur. Bu özelleştirme medya ve yayıncılık sektörünü geliştirmek için kamu ve özel yayın istasyonları arasındaki sert rekabeti teşvik etmiştir (Kaur, 1998; Iga, 2009). Ülkede şifresiz olarak yayın yapan dört büyük TV istasyonu vardır: *TV1*, *TV2*, *TV3*, *TV9* ve *NTV7* (DMAA, 2012).

Bunlardan *TV1* ve *TV2* doğrudan Bilgi, İletişim ve Kültür Bakanlığı tarafından kontrol edilir ve ulusal gelişim noktasında halkın fikirlerini etkilemede çok önemli rol oynar (Iga, 2009). Karasal yayın yapan *TV3* kanalı ülkenin en önde gelen ulusal kanaludur. *TV3* birçok farklı din ve etnik kökene sahip olan ülkede birliği sağlamak amacıyla hükümet propagandası yapmaktadır. Diğer özel ticari TV istasyonları *TV9* ve *NTV7*’dir. Bu kanallar Malezya’nın en gelişmiş bölgesi olan Klang Valley’de faaliyet yapmaktadır. TV sektöründe ticari ağlar ve Pay-TV işlemleri de yer almaktadır. Devlete ait olan *Radyo Televizyon Malezya (RTM)* ülkenin TV şebekesini ve radyo hizmetlerinin çoğunu yönetir (BBC News, 2012).

Malezya’da Cep Telefonu Kullanımı

Malezyalıların %85,1’i cep telefonu kullanmaktadır. Bu kullanım oranıyla Malezya Tayland ve Singapur’dan sonra bölgesinde üçüncü sıradadır (DMAA, 2012).

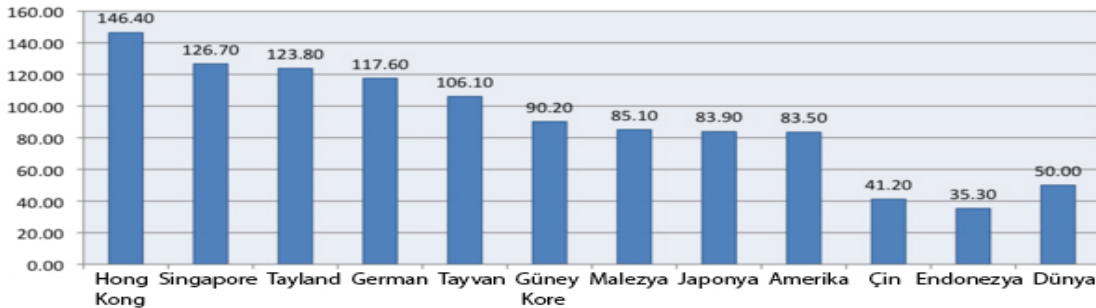
Asya Ülkelerinde 100 Kişiyeye Düşen Cep Telefonu Sayısı

Şekil 1: Asya Ülkelerinin Cep Telefonu Kullanımına Göre Dağılımı

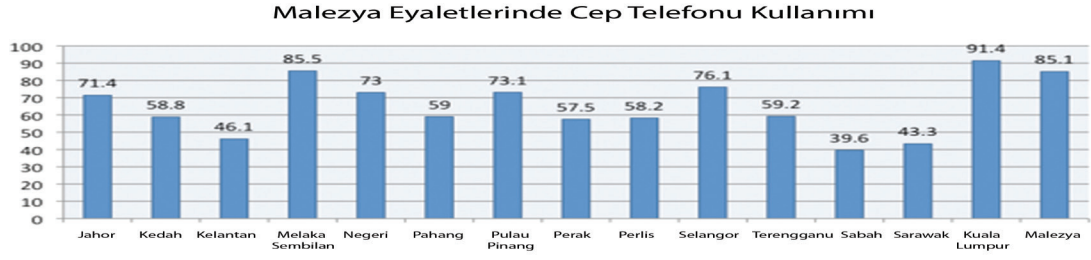
Mobil kullanım oranları açısından en büyük ticaret ortaklarıyla karşılaştırıldığında Malezya, Hong Kong ve Singapur’un ardında yer almasına rağmen yine de Japonya, ABD, Çin ve Endonezya gibi ülkelerin ilerisinde yer alır (DMAA, 2012).

Malezya’nın En Büyük 10 Ticari Ortağında Her 100 Kişiyeye Düşen Mobil Telefon Kullanımı

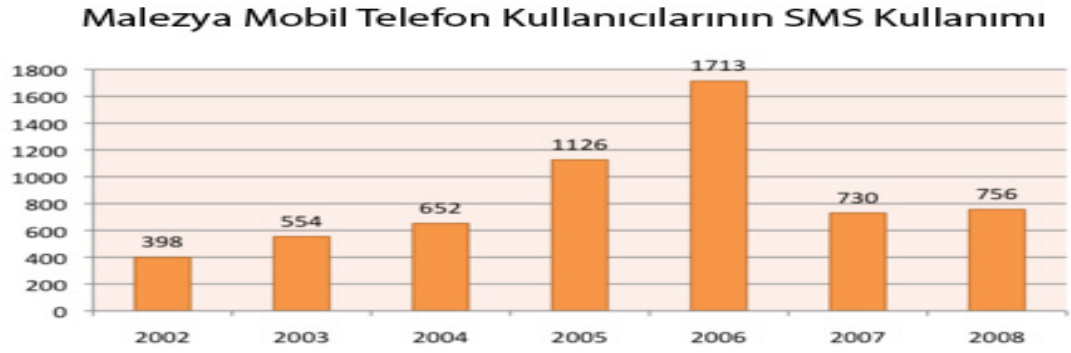
Şekil 2: Malezya’nın En Büyük On Ticaret Ortağıyla Cep Telefonu Kullanım Karşılaştırması

Ülke nüfusu içinde cep telefonu kullanma oranı en yüksek olan şehir Kuala Lumpur’dur. 2007 yılında yapılan bir araştırmada başkentteki kullanım oranı %91.4 olarak açıklanmıştır. Başkenti Melaka ve Selangor izlemektedir (DMAA, 2012).

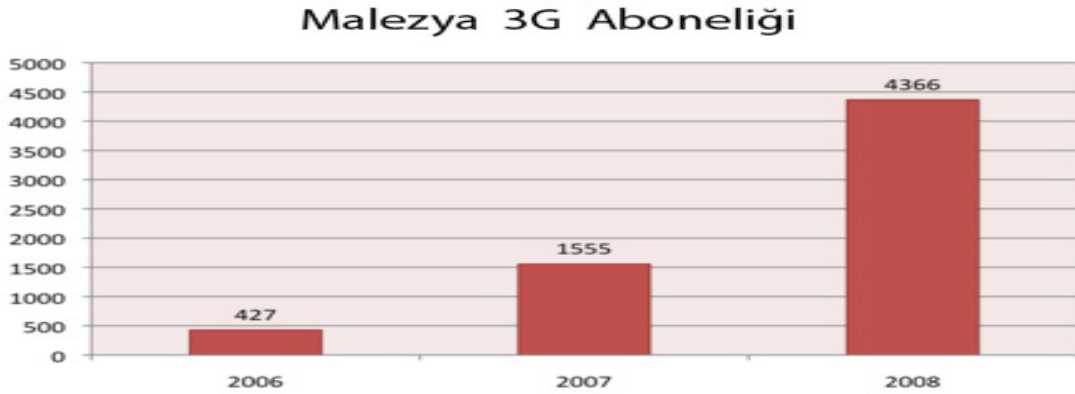
Şekil 3: Malezya'nın Eyaletlerin Cep Telefonu Kullanım Sürelerine Göre Dağılımı

2006 yılında telefon başına atılan SMS 1713'tür. Bu sayı 2007'de 730'a, 2008'de 756'ya düşmüştür (DMAA, 2012).

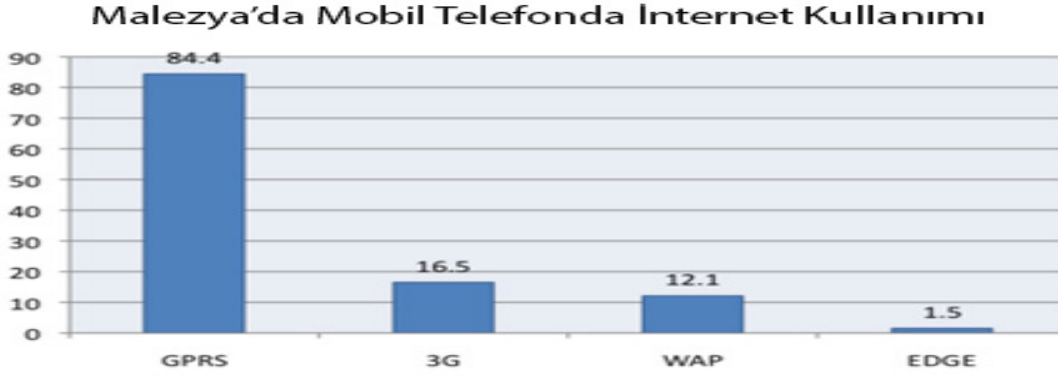
Şekil 4: Malezya'nın SMS Kullanım Dağılımı

Malezya 3G kullanımı 2006 yılında telefon başına 427 iken bu sayı 2008'de 4366'ya yükselmiştir (DMAA, 2012).

Şekil 5: Malezya'nın 3G Kullanım Dağılımı

Malezyalıların %84,4'ü internete telefondan bağlanmıştır. Bunun yanında %16,5 oranında bir kısım 3G, %12,1 oranında bir kısım WAP ve sadece %1,5 oranında bir kısım EDGE'yi kullanmıştır (DMAA, 2012).

Şekil 6: Malezya’nın Cep Telefonu Aracılığıyla İnternete Bağlanma Oranı

Malezya’da İnternet Kullanımı

1998 yılında başlatılan ‘İletişim ve Çoklu Medya Hareketi’ ile birlikte Enerji Bakanlığı çoklu medya ve yayın endüstrisinin işleyişinden sorumlu hale gelmiştir (Alsagoff ve Hamzah, 2007, 12). Yeni teknolojilerin ve çoklu medya araçlarının öneminin anlaşılmasıyla eski Malezya başbakanı Mohamed Mahathir’in önderliğinde dünyanın en önemli iletişim ve çoklu medya projelerinden biri olan Multimedya Super Corridor’un inşa edilmesi kararlaştırılmış ve ulusun dijital çağa uyum sağlaması için gerekli çalışmalar yapılmıştır (Ariff ve Chuan, 2000). Özelleştirme, özgürleştirme ve devlet denetimini azaltma politikaları kapsamında Malezya dijital çağda dünyanın en hızlı büyüyen ülkelerinden birisi olmuştur (Alsagoff ve Hamzah, 2007, 14).

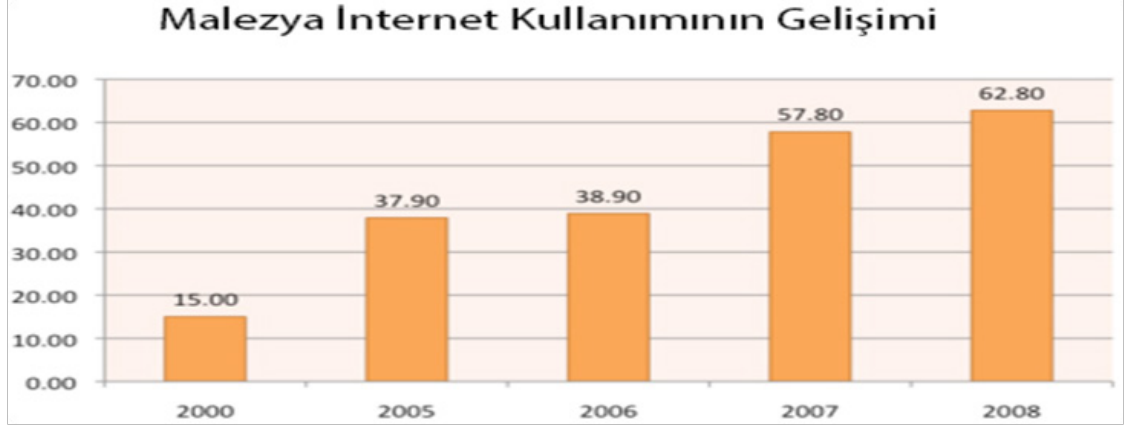
Küreselleşmenin getirdiği zorluklara karşı koyabilmek için Malezya medya ile topluma daha hızlı ulaşabilmenin yollarını aramış ve dijital teknolojiye önem vermiştir. Telekom Malaysia internet alt yapısını kurmakla görevlidir ve *Tmnet*, *Bluehyppo*, *Tmnet Streamyx* gibi birçok servisi oluşturmuştur. Böylece kullanıcılarının bilginin etkileşimli bir şekilde paylaşıldığı dijital teknoloji dünyasına erişimi sağlanmıştır (Telekom Malaysia, 2010). Ayrıca ASTRO’nun çalışmalarıyla The All Asia Broadcast Centre insanların hayatlarına daha fazla yenilik ve teknoloji katmalarını sağlayabilmek için son teknoloji yayın ağları kurmuştur (Astro, 2010). Dijital çoklu medya hizmetleri, Telekom Malezya ve ASTRO tarafından çok hızlı geliştirilmesine rağmen Bilgi, İletişim ve Kültür Bakanlığı Malezya kültürünü ve hassasiyetlerini düşünerek yerli yabancı bütün programlar üzerinde kontrol sahibidir. Bu yüzden Malezya toplumu için kendi kültürel değerlerini medya içeriklerinde geliştirmeleri gerekmektedir (ASTRO, 2010’dan aktaran, Alsagoff ve diğerleri, 2011, 39).

Malezya Güney Asya’da en hızlı gelişen ülke olarak dünya ile rekabette önemli mesafe almıştır (Bhuiyan, 1997). Eski başbakanlardan Mahathir Mohamed yayınlamış olduğu “*Dünya Çapında Halkla İlişkiler Pratiği*” kitabında belirttiğine göre Malezya halkla ilişkileri mükemmel şekilde kullanarak küresel manada bilimsel ve teknolojik olarak önde gelen ülkelere olmuştur. Örnek olarak dünya çapında ses getiren dünyanın en uzun ikiz kuleleri (Petronas Twin Towers), dünyanın en büyük havaalanı (Kuala Lumpur Uluslararası Havaalanı) ve Multimedya Super Corridor projeleri gösterilebilir (Mohamad, 2003’ten aktaran Alsagoff ve diğerleri, 2011, 39). Buna rağmen Malezya, emperyalizm karşıtı fikir adamları tarafından Batı emperyalizmini örnek alıp Asya’nın yeni emperyalist devleti olduğu düşüncesiyle eleştirilmektedir (Chomsky, 2004’ten aktaran Alsagoff ve diğerleri, 2011, 39).

Değindiği üzere gün geçtikçe daha fazla Malezyalı internet teknolojisini hayatlarının bir parçası haline getirmektedir. 2000 yılında yaklaşık olarak nüfusun sadece % 15’i internet kullanıcısıyken 2008 yılı sonunda bu oran % 62,8’e çıkmıştır. Peki, bu oran diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında ne ifade etmektedir? *İnternet Malezya’da özellikle gençler arasında hangi amaçla kullanılmaktadır? Malezyalılar zamanlarının ne kadarını internette harcarlar ve ne yaparlar? Burada Malezya İletişim ve Çoklu Ortam Komisyonu’nun (MCMC-Malaysian*

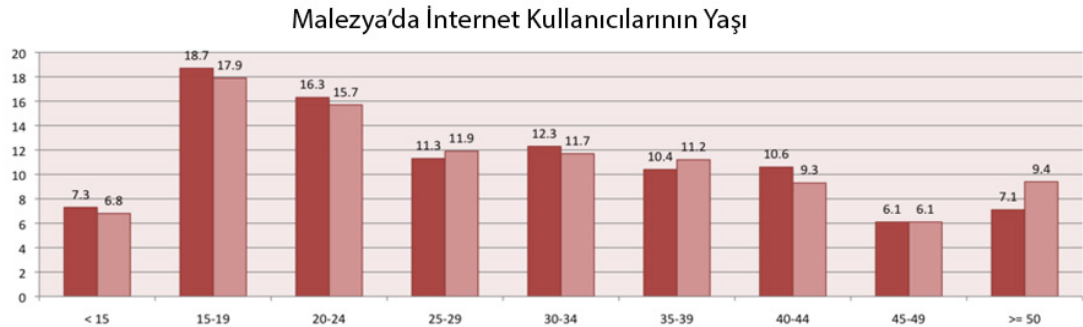
Communication and Multimedia Commission) hazırlamış olduğu bir raporda işte bu sorulara istatistiklerle ve grafiklerle cevap verilecektir.

2000 yılında %15 olan internet kullanıcı sayısı 2008 yılının sonunda %62.8'e çıkmıştır. Bu oranın Malezya hükümetinin üzerinde çalıştığı Yüksek Hızlı İnternet Projesiyle birlikte daha da artması öngörülmektedir (DMAA, 2012).

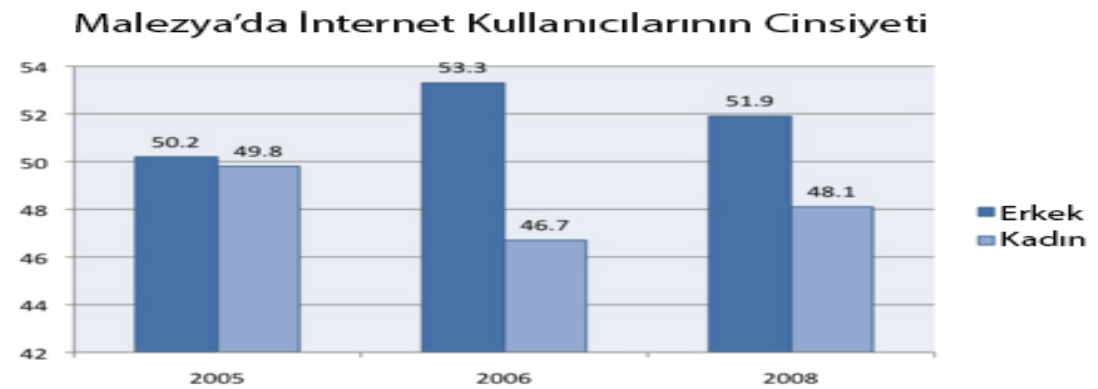
Şekil 7: Malezya İnternet Kullanım Gelişimi

Yaş grupları incelendiğinde 15-19 yaş arası kullanıcılarda çok ciddi bir artış vardır. Malezyalı gençler genellikle internet kullanmaya lise ve dengi okullara geçtiklerinde başlamaktadır. Sonraki yaşlarda da bu oran genellikle pek değişmemektedir. Bunun sebepleri arasında internetin artık hayatın hemen her alanına girmiş olması ve Malezya üniversiteleriyle diğer akademik kurumların internet merkezli çalışmasıdır (DMAA, 2012).

Şekil 8: Malezya İnternet Kullanıcılarının Yaş Dağılımı

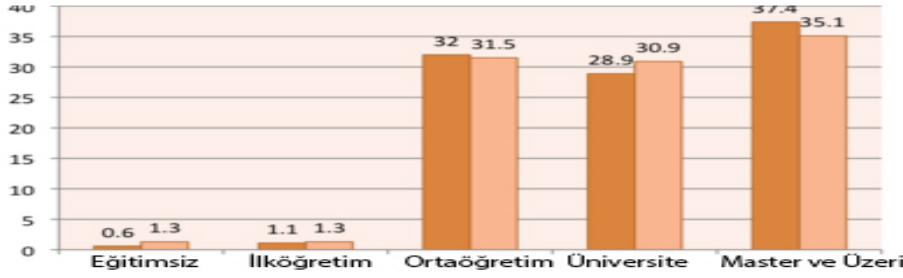
Bu araştırmada ortaya çıkan sonuç internet kullanıcılarının % 51,9'unun erkek ve % 48,1'inin de kadın olduğunu ortaya koymuştur (DMAA, 2012).

Şekil 9: Malezya İnternet kullanıcılarının Cinsiyet Dağılımı

Bu tabloda görüleceği üzere internet kullanıcılarının % 35.1’i üniversite ve üzeri derecelerde mezuniyete sahip olan insanlardır. Bunlar en yüksek orana sahip olan gruptur. İkinci kademe okullarla (%31.5) ve diğer diploma sahibi lise mezunları tarafından izlenmektedir. Buradan da görüleceği üzere Malezyalılar ikinci kademe okullara başladıktan sonra interneti tam anlamıyla hayatlarına katmaktadırlar. Yine en düşük kullanım açısından ilkokul (1.3) ve altı yaşlardaki çocuklar (1.3) görülmektedir. Ülke olarak eğitim geliştikçe internet kullanımında artmaktadır (DMAA, 2012).

Malezya’da İnternet Kullanıcılarının Eğitim Düzeyi

Şekil 10: Malezya İnternet Kullanıcılarının Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Geliri 1000-3000RM (Ringgiti Malaysia) arası olanlar (1 RM=1,7 TL) en geniş internet kullanıcı grubunu oluşturmaktadır. Bu grubun % 46,1’i yıllık 1000 – 3000 RM kazanmaktadır. Orta gelirli aileler Malezya internet kullanıcılarının çoğunluğunu oluştururlar (DMAA, 2012).

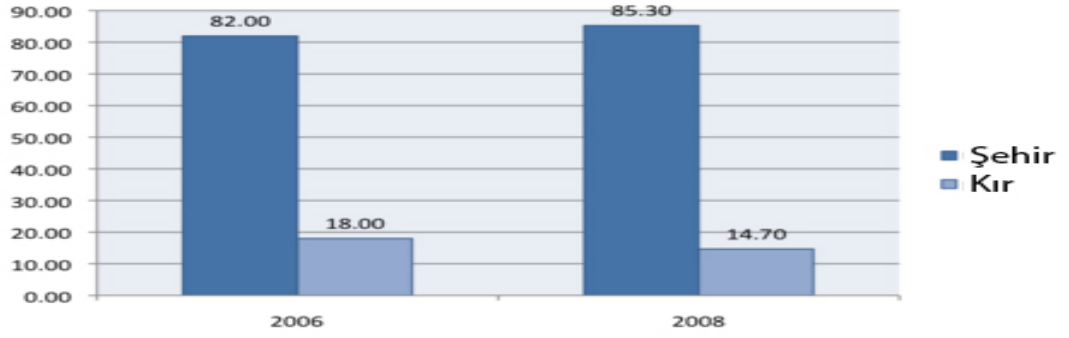
Malezya’da İnternet Kullanıcılarının Gelir Düzeyi

Şekil 11: Malezya İnternet Kullanıcılarının Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

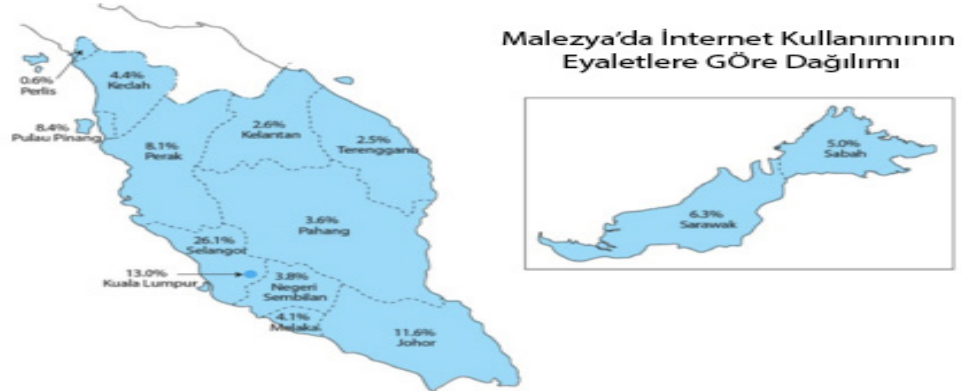
İnternet kullanıcılarının %85.3’ü şehirlerde yaşamaktadır. Geri kalan % 14.7 ise taşrada yaşamaktadır. Bunun sebebi şehirlerin internet altyapısının daha gelişmiş olmasıdır (DMAA, 2012).

Malezya'da İnternet Kullanıcılarının Şehir ve Kırsal Dağılımı

Şekil 12: Malezya İnternet Kullanıcılarının Şehir/Taşra Dağılımı

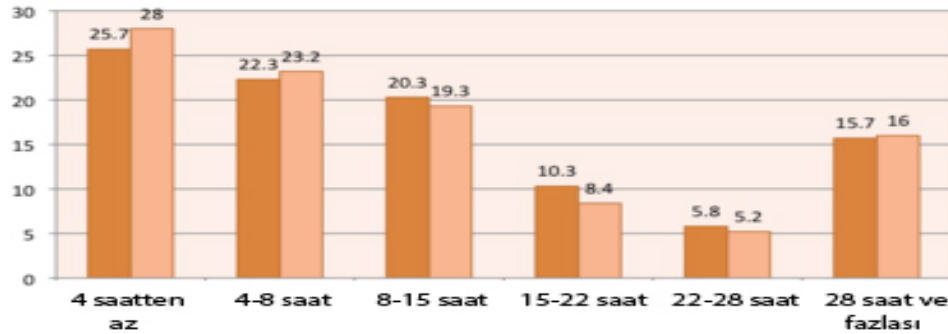
Ülkede en yüksek internet kullanımı 2008 yılı sonu itibariyle %13 ile Klang Valley (Kuala Lumpur)'dir (DMAA, 2012).

Şekil 13: Malezya İnternet Kullanıcılarının Eyalet Dağılımı

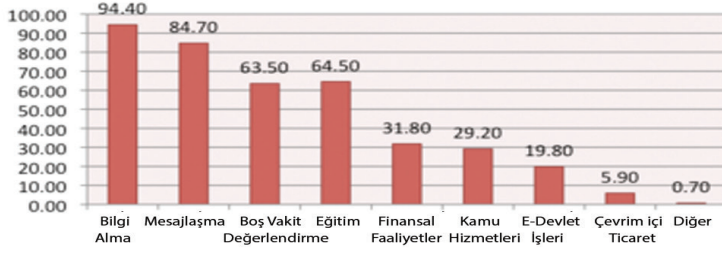
Malezyalı internet kullanıcılarının %28'i haftada 4 saatten daha az internet kullanmaktadır. % 23.2'si ise haftalık 4-8 saat arası kullanmaktadır. % 19.3'ü haftalık 8-15 saattir. Bu oran haftalık 15-22 ve 22-28 saat arası internet kullananlarda düşmektedir. Fakat 28 saat ve üzerinde kullananlar için oran tekrar yükselmektedir (DMAA, 2012).

Malezya'da İnternet Kullanıcılarının Haftalık Kullanma Süreleri

Şekil 14: Malezya İnternet Kullanıcılarının Haftalık Kullanım Sürelerine Göre Dağılımı

Malezya’da İnternet Kullanıcılarının Kullanım Amaçları

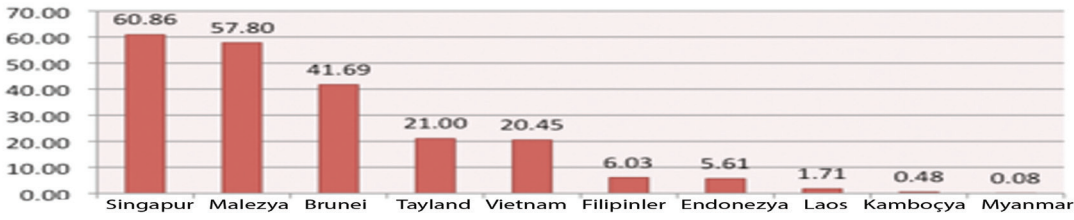

Şekil 15: Malezya İnternet Kullanıcılarının kullanım Amaçlarına Göre Dağılımı

2008 yılında yapılan bir araştırmada internet kullanan Malezyalıların %94,4’ü interneti bilgi edinme amaçlı kullanmaktadır. Yine % 84,7’si e-posta ve sohbet için; % 64,5’i eğitim amaçlı kullanmaktadır (DMAA, 2012).

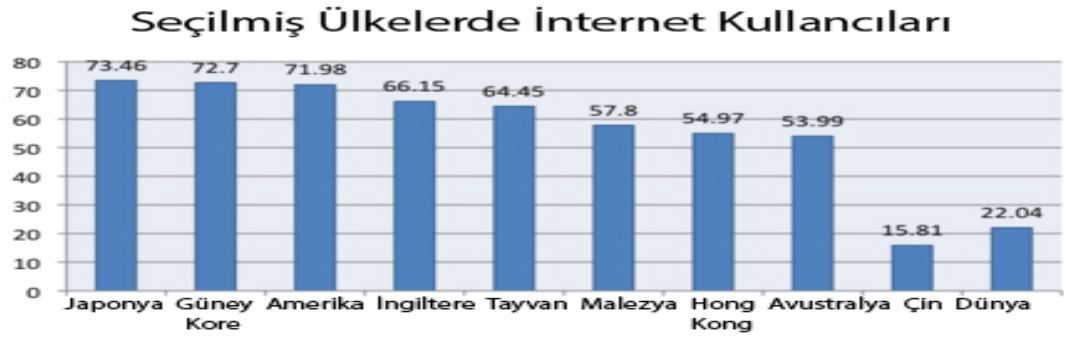
Buradan itibaren Malezya’nın medya kullanımı açısından diğer Asya ülkeleriyle olan karşılaştırmasına değinilecektir.

Asya Ülkelerinde İnternet Kullanıcılarının Grafiği

Şekil 16: Asya ülkelerindeki İnternet Kullanıcı Sayıları

Asya ülkeleri arasında internet kullanım oranıyla Malezya en önde gelen ülkelerden biridir. Her 100 kişiden 57.8’inin düzenli internet kullanıcısı olması nedeniyle Malezya bu sıralamada Singapur’un ardından ikinci durumdadır. Diğer ülkeler sırasıyla Brunei, Vietnam, Filipinler, Endonezya, Laos, Kamboçya ve son olarak Myanmar’dır (DMAA, 2012). Burada bir diğer önemli nokta Malezya’da internet kullanımını % 62.8 oranında yükselmiş ama dünyada internet kullanım verilerini takip eden *Internetworldstats* isimli sitenin yayınlamış olduğu araştırma verilerine göre Aralık 2011’de bu oran % 61.7’ye düşmüştür (DMAA, 2012).

Şekil 17: Seçilmiş Bazı Ülkelerin İnternet Kullanıcı Oranları

Malezya Asya ülkeleri arasında internet kullanımında ikinci sırada yer alıyor olsa da Japonya, Güney Kore, ABD, İngiltere ve Tayvan gibi diğer ülkelerle kıyaslandığında hâlâ oldukça geride olduğu görülmektedir. Örneğin Japonya'nın internet kullanımını % 73.46 gibi bir oranla Malezya'nın oldukça önündedir. Bunun yanında dünya internet kullanımını ortalamasının %22.04 olduğu göz önüne alınacak olursa Malezya bu ortalamanın çok üzerindedir (DMAA, 2012). İncelenen bu veriler ışığında bu kadar yoğun bir medya kullanımına sahip olan Malezya'da medya okuryazarlığı alanında yapılan çalışmalar da büyük bir öneme sahiptir.

MALEZYA'DA MEDYA OKURYAZARLIĞI ÇALIŞMALARI

Malezya Bilgi ve İletişim Teknolojileri Eğitimi Çalışmaları

Gelişmekte olan ülkelerin birçoğu gibi Malezya da bilgi ve iletişim teknolojileri açısından hızlı ilerlemeyi hedeflemektedir. Malezyalı yöneticiler bilgi ve iletişim teknolojileri açısından gelişmiş olmanın küresel bir güç olmanın en önemli dinamiklerinden biri olduğunun farkındadırlar. Bu sebeple gerek küresel rekabette gerekse yatırım yaparken bilgi ve iletişim teknolojilerine önem verilmektedir.

1996-2000 yıllarını kapsayan 7. Malezya Kalkınma Plânında bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilerek toplumun bilgi temelli ve bilgi zengini olarak üretim yapabilmesi öngörülmüştür. Bu plâna göre bilgi ve iletişim teknolojilerine yapılan yatırım yıllık 3,8 milyon RM'den 5,9 milyon RM'ye yükseltilerek yaklaşık olarak % 9,2 artırılmıştır (Abdullah ve diğerleri, 2009, 3).

Yine ulusal eğitim sistemi gelişen internet teknolojilerine kayıtsız kalmamış ve bunu eğitim sistemlerine dâhil edebilmenin yollarını aramışlardır.

Malezya hükümetince bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki eğitimler ve internet kullanımı teşvik edilmektedir. Malezya internete ilk defa 1985 yılında erişmiştir. İnternet sağlayıcılarından 'İnternet Servis Sağlayıcısı' (Internet Service Provider-ISP) Malezya'ya interneti sağlamış ve Malezyalıların hızlı internet kullanımının önünü açmıştır. Sonraki yıllarda internet kullanımında çok önemli bir artış olmamakla birlikte Malezya 2004 yılına geldiğimizde dünyada %31.8 oranında erişimle interneti en çok kullanan 25 ülke arasında 19. sıraya yükselmiştir (Abdullah ve diğerleri, 2009, 3).

Malezya bilgi ve iletişim alanında çağı yakalayabilmek için çalışmalarını çeşitli ulusal gelişim plânlarıyla desteklemektedir.

Malezya bilgi toplumu vizyonu özellikle 1996 yılında yayınlanan Ulusal Bilgi Teknolojisi Ajandasında vurgulanmış ve 2001-2010 yıllarını kapsayan Üçüncü Gelişim Taslak Plânında desteklenmiştir. Bilgi ve iletişim alanında yapılan çalışmalar ilk kez 1985 yılında hazırlanan Endüstri Master Plâni ile başlamıştır. Bu plânda elektronik ve bilgi teknolojileri endüstrilerinin yüksek potansiyel taşıdıkları ve yazılım teknolojilerine yoğunlaşarak geliştirilmeleri gerektiği vurgulanmıştır (Abdullah ve diğerleri, 2009, 3).

Malezyalı politikacılardan eski başbakan Dr. Mahathir Mohamed; *Vision 2020 Gelişim Plânında* şöyle belirtmiştir:

“Malezya 2020 yılına kadar kendine güvenen, güçlü, ahlaki ve etik kuralları özümsemiş, ekonomik olarak gelişmiş, demokratik, özgür, hoşgörülü, rekabetçi ve dinamik bir ülke olabilir. Bilgi çağının yaşandığı zamanımızda Malezya da gelişmelere paralel olarak bilgi zengini olmak zorundadır. Bilgi yoksulu bir ülkenin zengin ve gelişmiş bir ülke olması nasıl mümkün değilse bilgi zengini bir ülkenin fakir ve gelişmemiş olması da mümkün değildir” (Abdullah ve diğerleri, 2009, 3).

Bu amaçla hükümet tarafından başlatılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

- NITA (National Information Technology Agenda- Ulusal Bilgi Teknolojisi Ajandası): NITA 1996 yılında bilgi alanında ulusal bir gelişim sağlayabilmek amacıyla tesis edilmiştir. NITA’nın hedefi Malezya toplumunu Vision2020 projesinde belirtilen amaçlara uygun olarak bilgi toplumu olma yolunda dönüştürmektedir.
- MSC (The Multimedia Super Corridor - Çoklu Medya Süper Koridor): MSC Başbakan Dr. Mahathir Mohamed tarafından 1995 yılının ağustos ayında yapılan bir konuşmadan sonra başlatılmıştır. MSC, başkent Kuala Lumpur’u da merkeze alacak şekilde Putrajaya’da bir çeşit teknoloji vadisi kurulmasını öngörür. Bu bölgenin faaliyete geçmesiyle birlikte Malezya bölgesinde bir çeşit bilgi ve teknoloji üssü olacaktır.
- MCMA (Malaysian Communications and Multimedia Act 1998- Malezya İletişim ve Çoklu Medya Yasası 1998): Bu çalışmaya göre ülkenin iletişim anlayışında “tarafsız teknoloji” denilebilecek bir yol izleyecektir. Bu anlaşmaya göre şeffaflık, zamana bağlılık, hesap verebilirlik ve öz düzenleme esas alınacaktır (Abdullah ve diğerleri, 2009, 3).
- Bu ülkede kitle iletişim araçlarının bu kadar hızlı gelişiyor olmasına rağmen medya okuryazarlığının bu hızın gerisinde kaldığı görülmektedir. Medya okuryazarlığı eğitimini yeterince almamış olan Malezyalılar kitle iletişim araçlarından gelen bu yoğun bilgi akışına karşı savunmasız kalmaktadırlar. Diğer bir deyişle Malezya’da bu eğitimden yoksun kişiler medyanın bilgi ve iletişim alanından yeterince faydalanamazlar. Bu sebeple Abdullah’a göre Malezya’da medya okuryazarlığı birinci ve ikinci kademe okullarda zorunlu olarak okutulmalıdır (Abdullah ve diğerleri, 2009, 3).

Malezya İletişim ve Çoklu Medya Komisyonu Çalışmaları

İletişim alanındaki bu hızlı ve dinamik gelişmelerle birlikte Malezya iletişim açısından daha bağlantılı hale gelmiştir. Toplum bilgi edinme hizmetlerine daha kolay erişebilmekte ve yenilikleri daha hızlı takip edebilmektedir. Dahası tüketiciler kendilerine sunulan mobil servislerle medya üzerinde hiç olmadıkları kadar kontrol sahibi olmuşlardır. Bu senaryoya göre eğer tüketiciler iletişim araçlarının ulaştığı bugünkü noktanın semerelerini almak istiyorlarsa değişik derecelerde ortaya çıkan şaşırtıcı ve yönlendirici durumlar karşısında da dikkatli olmalıdırlar (Singh, 2009, 89).

Tüketim şekilleri ve iletişim araçlarıyla içli dışlı olmak bir tüketici grubunun diğer bir grup üzerindeki tutumunu etkilemektedir. Toplum etkilemeye çalışanlar toplumun ve pazarın durum değişikliklerini yakından takip etmektedirler. Örneğin şu anda toplumun geleneksel medya gibi değişik kanallardan gelen bilgilere karşı çok ciddi bir güven endişesi taşıması sonucunda kişilerin internette bunları tekrar araştırmaya yöneldiği görülmektedir. Bu ve benzer endişelerin karşılığı olarak SKMM bölgesel okullarla ve yükseköğretim kurumlarıyla işbirliği içerisinde çalışarak Malezyalıların yeni medya kullanımında karşılaşılabilecekleri bilgi kaynaklarının nasıl kullanılacağını öğreten bir araştırma programı yapmıştır (Singh, 2009, 89).

SKMM ve hükümet tarafından başlatılan bu girişimin hedefi sadece kaliteli içerik sunan çevrimiçi ortamı düzenlemek değil ayrıca yeni medyanın olanaklarını kendi yararlarına kullanabilen sorumluluk sahibi ve düşüncelerini açık bir şekilde ortaya koyabilen bireyler yetişmesini sağlamaktır.

2008’in sonlarında bu çalışmada emeği bulunan üniversiteler değişik alanlarda yaptığı çalışmalarla ödül almıştır. Bunlar;

- “Weblog ve Weblog da Yaratılmış İçerik Kullanıcılarının Malezya Toplumuna Etkileri” :Utara Üniversitesi

- “Gençler ve Yeni Medya Sosyal Kullanımlar, Sosyal Şekillenme ve Sosyal Sonuçlar”:Sains Malaysia Üniversitesi
- “Gençler Üzerinde Blog Yazmanın Sosyal Etkileri: Bireysel Fikirlerin Şekillenmesi: Tunku Abdul Rahman Üniversitesi
- “Malezya Medyasında İç Denetim Çerçevesi ve Mekanizması:Putra Malaysia Üniversitesi
- Bu programın uzun vadede yeni medyanın olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyarak sürdürülebilir ve etkili bir gelişme sağlaması hedeflenmektedir (Singh, 2009, 89).

Bu araştırmalarla sadece toplumda medya okuryazarlığının artırılması değil ayrıca medya okuryazarlığının toplum açısından ne kadar gerekli ve önemli olduğunun farkındalığının oluşturulması da hedeflenmektedir.

SKMM toplumun bu tür çalışmalara, seminerlere ve bildirilere erişim sağlayabilmesine çalışmaktadır. Buna ek olarak SKMM Klang Valley isimli okulla toplum eğitimi konusunda bu programın farkındalığının ve eğitici yönünün yükseltilmesi için çalışmalar yapmıştır (Malaysian Communications And Multimedia Commission, t.y.)

Malezyalı Kadınların Medya Okuryazarlıkları Araştırması

Malezyalı yetişkinlerin medya okuryazarlığı düzeyleri hakkında var olan araştırmalar genellikle televizyon temellidir. Fakat hâlihazırdaki kaynaklar daha çok görsel-işitsel olarak bilgisayar ve internete dayanmaktadır. En önemli ihtiyaç yetişkinlerin medya okuryazarlığı seviyelerinin hangi düzeyde olduğunu ölçmeye çalışmaktır. Yetişkin nüfus içerisinde kullanılabilir genel bir medya okuryazarlığı ölçütü veya terimi yoktur. Bu sebeple teoride veya pratikte bu kavram çerçevesinde sorular sormak pek olanaklı değildir. Medya okuryazarlığı çok geniş bir alan olmasına rağmen bu bölümde medya okuryazarlığında *erişim* üzerinde durulacaktır. Medya okuryazarlığı bu bölümde bilgisayar, internet, telekomünikasyon ve elektronik medyayı kullanabilme çevresinde ele alınacaktır (Abdulhamit ve Mustafa, 2007, 111). Medya kullanımı hakkındaki araştırmalar göstermiştir ki kadınlar telefon, kısa mesaj, e-posta ve chat gibi birçok yeni medya faaliyetini erkeklerden daha fazla kullanmaktadır (Lohan, 2001).

Bilgisayarın nasıl çalıştığı, nasıl bilgi yüklendiği ve kullanıldığı, klavye kullanımı gibi basit becerileri içeren temel bilgisayar bilgileri teknoloji temelli modern dünyada yaşayabilmek ve çalışabilmek için gerekli en temel ihtiyaçlardandır (Adeyoyin, 2005). Bu yüzden kadın olsun erkek olsun iş yaşamına giren herkesin bu yetenekler üzerine temellenen iletişim teknolojilerine de hâkim olması gerekmektedir.

Malezya’da medya, bilgi ve iletişim akışını sağlarken bilgi üretebilme yeteneğini ve bu bilgilerin kullanılabilmesini sağlayan en önemli araçtır. Çoğu zamanda yaşam kalitesinin artırılmasının altında yatan en önemli bir araç haline gelmiştir.

Medya kullanımının boyutu sınırları gittikçe kalkan ve küreselleşen dünyada bir ülkenin rekabetçiliğini belirleyen başat unsurlardan olmuştur. Malezya’da da birçok gelişmiş ülkede olduğu gibi hükümet ulusun medya gelişimini şekillendirmede hayati bir rol oynamaktadır. Yine bu amaçla Malezya’da hükümetin çeşitli birimleri ve özel sektör eliyle şehir dışında kalan kasaba gibi kırsal yerlerde medya kullanımının ve medya okuryazarlığının geliştirilmesi için çeşitli projeler geliştirilmiştir (Abdulhamit ve Mustafa, 2007, 112). Bu geniş kapsamlı projelerden bazıları şunlardır: Medan Info Desa, Kedai.Kom ve Pusat Internet Desa (Kırsal İnternet Merkezleri). Bu çalışmaların amaçları ise şunlardır:

a) Şehirden uzak kırsal toplumların medya ve ICT (*Information and Communication Technology*) alanında farkındalıklarının geliştirilmesi ve medyayı iletişim aracı olarak kullanabilmelerinin sağlanması,

b) Şehir ile kırsal bölgeler arasında dijital bir iletişim köprüsünün kurulması,

c) Yöresel ürünlerin pazarlanması,

d) Toplumun medya okuryazarlığı ve bilgi teknolojileri okuryazarlığı seviyelerini yükseltmek,

e) Medya ve bilgi teknolojileri girişimcileri üretmek (Norizan, 2005).

Birçok projenin Malezya toplumunun medya okuryazarlığı seviyesini geliştirmesi amaçlanmış olmasına rağmen hâlâ çözüme kavuşmayan bazı problemler vardır. Örneğin kaç kırsal toplum bu teknolojilerden faydalanmaktadır? Çalışmak için bilgisayarları var mıdır? Bilgisayar kullanımı için gerekli olan basit bilgi ve donanıma sahip midirler? İnternet erişimleri var mıdır? Günlük hayatlarında cep telefonu veya sabit hatlar kullanabilmekte midirler? Televizyon izleyip radyo dinleyebilmekte midirler? Daha da önemlisi acaba bu medya yetenekleri onların hayat kalitelerini yükseltebilmekte midir? Malezya hükümeti eğer toplum üzerinde medyayı kabul ettirmek istiyorsa bütün bu soruların cevaplanması gerekmektedir (Abdulhamit ve Mustaffa, 2007, 112).

Öğretmenlerle Medya Okuryazarlığı Çalışmaları

1997 yılında yapılan bir araştırmaya göre gençler bugün bilgi ve medya patlamasının çeşitli formlarının topluma hâkim olduğu bir ortamda büyümektedirler. Çağdaş Malezya’da sesli-görsel programlar gibi özel fırsatların yanında ses, görüntü, temsil ve yaratıcı hikâyeye gibi edilgen eğlencelerden çok daha fazlası sunulur (Balraj, 2001, 162).

Medya etkisine maruz kalan gençler hakkında yapılan ve öğretmenlerin de katıldığı bir araştırmaya göre medya gençlerin günlük hayatının en merkezi yerinde olmaktadır. Öğrenciler bilgisayar, internet, TV gibi medya araçlarına diğer bütün boş zaman faaliyetlerinden fazla vakit harcamaktadırlar. Yukarıdaki sonuçları göz önüne alacak olursak ‘öğrenme’ daha geniş bir tanım olan görsel, duyuşal ve yazılı kodların okuryazarlığını içermektedir (Kress, 1997). Bu yüzden okuryazarlık metinlerin ve kodların geniş bir şekilde çözümlenmesi haline gelmiştir. Bu okuryazarlığın dinleme, okuma, yorumlama, yazma, sayısız yönlerini ortaya çıkarmıştır. Bilginin üretimi ve anlamı çeşitli formlarda öğrenim ve öğretim sürecinin ana elementi olacaktır (Balraj, 2001, 162).

Yapılan bu araştırmada öğretmenler haber programlarının, günlük magazin olaylarının, belgesellerin, yarışma programlarının ve çocuk programlarının dünyada gelişen olayları, faaliyetleri, insanları ve kültürleri hem duyuşal hem görsel olarak geniş bir şekilde sunduğunu belirtmiştir. Öğretmenler bazı TV programlarının gençlerin yetişmelerine zararlı olduklarını belirtmiştir. Örneğin öğretmenlerden birisi bu tür TV programlarının şiddet, uygunsuz dil, müzik ve danslardan dolayı gençlik için zararlı olduğunu bu sebeple çocukların medyadan olumsuz yönde etkilenmemeleri için iyi bir rehberliğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmiştir. Görüleceği üzere ahlaki duruş çok önemli bir endişe kaynağıdır. Burada şunun kaydedilmesi gerekir ki ‘iyi’ ya da ‘kötü’ kavramları genellikle öğretmenin veya öğrencinin ilgilerine göre belirlenmektedir. Bunun yanında insanların neden bazı TV programlarının kendi düşünce ve değer yargılarını etkilediğini de araştırmak gerekir (Balraj, 2001, 162).

Yapılan bu araştırmada bir başka öğretmenin belirttiğine göre ise öğretmenlerin öğrencilere neyin iyi neyin kötü olduğunu söylemesi onlar açısından pek faydalı olmayacaktır. Çünkü öğrenciler bu gibi durumlarda öğretmenlerin kendilerini yönlendirdiklerine inanacaklardır. Bu noktada önem kazanan şey öğrenciler arasında eleştirel bakış açısının ve düşünce yeteneklerinin geliştirilmesinin önem kazanmasıdır (Balraj, 2001, 162).

Bu bağlamda yapılan bir çalışmada öğretmenlere ders plânlarında medya üzerine tartışmaya yer verip vermedikleri sorulmuştur. Sonuçlara göre öğretmenlerin üçte ikisi medya üzerine herhangi bir tartışma yapmadıkları gibi sınıfta herhangi bir medya aracı üzerine de analiz yapmamışlardır.

Bu öğretmenler medya derslerinin yeterince verimli geçmemesini şunlara bağlamışlardır:

- Var olan yazılı bilginin işlenmesinin çok zahmetli olması ve öğretmenlerin bu dersi

gerçekleştirecek zaman ve ortamlarının olmaması,

- Gazete, dergi, radyo ve televizyon programları gibi bu dersin işlenmesine yardımcı olacak kaynak materyallerin ve donanımın yetersizliği,
- Gerekli materyallere ulaşabilmek için çok fazla ilgisiz materyal ve izleme programlarının olması,
- Öğrencilerin dil becerilerinin zayıf olması ve öğrencilerin medya çalışmalarını üretken bir şekilde yapamaması,
- *Bakanlıktan bu konunun önemini veya aciliyetini belirten ilgili bir yazının olmaması,*
- Öğretmenlerin kendilerine bu konuda yol gösterecek bir rehber ya da genel bir çerçeveye sahip olmamaları ve yine öğretmenlerin bu çalışmayı uygulayacak kadar konuya hâkim olmamalarıdır.

Yapılan görüşmede ortaya çıkmıştır ki medya dersleri dil sınıflarında yetersiz bir şekilde işlenmektedir. Öğretmenlerin çoğu kendilerine tavsiye edilen kitaplara, çalışma kâğıtlarına ve okul programına bağlı kalmaktadırlar (Balraj, 2001, 162).

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin üçte biri ise konuya oldukça ilgili yaklaşmıştır. Onlara göre medya dersleri modern toplumda dil öğrenimi kadar önemli bir yere sahiptir. Bunun sebepleri:

- *Bu alan günlük gerçeklerle, durumlarla ve öğelerle uğraşmaktadır ve bunlar öğrencilerden aktif katılım bekleyen faaliyetlerdir.*
- *Derslerde medya araç gereçlerinin kullanımı dersleri ilginç ve eğlenceli hale getirmiştir.*
- *Bilgi teknolojileri çok önemlidir ve öğrenciler yeni öğrenim yöntemleriyle devam edebilmek için bilgisayarlara ihtiyaç duyarlar.*
- *Bu derste öğrenciler sınıfta oldukça üretkendirler ve her zaman farklı bakış açılarıyla bakmaya çalışırlar.*
- *Öğrenciler bu derste oldukça eğlenirler çünkü bu dersin işlenişi kitaplı eğitimden çok farklıdır. Ayrıca öğrencilerin dil bilgilerini geliştirerek daha iyi bir dil kullanmalarına yardım eder.*

Bu bulguların ortaya çıkardığına göre öğretmenlerin medyaya bakışı öğrencilerin tutum ve algılarını etkilemekte ve bu durum sınıflardaki medya kullanımına yansımaktadır (Balraj, 2001, 162).

Derse ilgili öğretmenler medya ile bağlantılı bu derslerin öğrencilerin güncel hayatlarında onlara çok faydalı olacağını yanı sıra dillerini etkili bir şekilde kullanmalarına olanak vereceğine de inanmaktadırlar.

Öğrencilerle Yapılan Medya Okuryazarlığı Çalışmaları

Malezya Bilim Üniversitesi hocalarından Shanthi Balraj çocuklarla bir kısa film projesi yapmıştır. Bu çalışmanın amacı sıradan öğrencilerin çevre hakkında kısa filmler tasarlayıp çekmelerini sağlayarak medya çalışmalarında çevre farkındalığının oluşmasını sağlamaktır. Bu projeye birlikte öğrencilerin kendi sınıfları dışında da insanlara ulaşabileceklerini vurgulayarak gençliğin sesini duyuracak projeler üzerinde çalışmalarını sağlamaktır. Bu çalışmalarla;

- Görsel medyadaki mesajların üretilmesi, değerlendirilmesi ve erişilmesi noktasında öğrenciler gerekli yetkinlikleri kazanacaklardır.
- Bugünün dünyasında vatandaşların kendilerini ifade edebilmek ve görsel medyanın rolünü anlayabilmek için ihtiyaç duydukları becerileri kazanacaklardır.

- Görsel medyanın gücünü anlayacaklar ve bunların nasıl tasarlanarak okunacağını bileceklerdir.
- Öğrenciler yeni eğitim çevrelerinde yaratıcı ve eleştirel yollarla bilgi üretebilen ve yayabilen, takım arkadaşlarıyla uyumlu insanlar olmaları için gerekli becerileri kazanırlar (New Media Design and Technology, 2012).

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

21. yüzyılın kuşkusuz en önemli gelişmelerinden birisi teknolojinin ve medya araçlarının gelişmesi sonucu dünyanın McLuhan’ın dediği gibi küresel bir köy haline gelmesidir. Artık sanal ortamda ülke sınırları kalkmıştır. Toplumlar birbirleriyle iletişime ve etkileşime her zamankinden daha açık durumdadırlar. Medyanın gelişimi çeşitli ülkelerde farklı seviyelerde olsa da hep ilerlemektedir. Batının son yüzyılda yaşadığı hızlı sanayileşme süreci kuşkusuz onların birçok alanda olduğu gibi medya alanında da Asya’nın önünde bulunmasını doğal hale getirmiştir. Malezya gibi hızlı bir sanayileşme sürecine giren ülkelerde buna koşut olarak medya da gelişmektedir. Bu gelişim toplumların kendi kültür değerleri çerçevesinde olmakta kimi ülkelerde nitel kimi ülkelerde ise nicel olarak ilerlemektedir. Çalışmada da incelendiği gibi Malezya’da bu gelişim öncelikle nicel olarak başlamıştır. Grafiklerde de görüldüğü gibi Malezya toplumunun medya tüketimi çeşitlenerek artmakta ve dünyanın en gelişmiş ülkeleriyle yarışmaktadır.

Gazete, televizyon ve radyo gibi geleneksel medya araçlarının hâlâ oldukça etkili olduğu bu ülkede tüm dünyada olduğu gibi gelişen teknolojiyle birlikte yeni bir medya algısı oluşmuştur. Özellikle gençlerin hem geleneksel medya açısından hem yeni medya olarak da tarif edilen bu medya türü açısından önemli bir eğitim sürecinden geçirilmeleri gerekmektedir. ABD, Kanada, Avrupa Birliği üyesi batılı ülkeler bu sorunu uzun yıllardan beri süre gelen eğitimlerle aşmaya çalışmaktadırlar. Malezya’da ise gelişen medyasının aksine medya okuryazarlığı alanında çok fazla bir ilerleme sağlanamadığı görülmektedir. Hükûmetin bilişim ve teknolojiye yaptığı yatırımın aynı oranda tüketicilerin eğitime yaptığı söylenemez. Çeşitli kamu kurumlarının, özel sektörün ve bireylerin iyi niyetli çalışmalarının bu eğitimin ülke geneline yayılması için yeterli olamayacağı açıktır. Dolayısıyla bir ülkenin dünyanın önemli güçleri arasına girme hedeflerinin her alanda gelişmiş bireylerle gerçekleştirilebileceği tekrar hatırlanacak olursa toplumları adeta okullar kadar eğitebilme ve etkileyebilme kapasitesine sahip medyanın eğitim verilmeyen bir alan olarak kalması ciddi sorunlara neden olacaktır. Bu sebeple öncelikle devlet yöneticilerinin bu eğitimin önemini kavraması, bu eğitimi verecek kişilerin eğitilmesi, müfredat ve değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi, uluslararası toplantı ve konferansların yapılması ve medya desteğinin sağlanması önem arz etmektedir.

Sonuç olarak Malezya gibi büyümekte olan bir ülkede medya okuryazarlığının ciddiyetle ve ivedilikle ele alınması ülkenin her alanda gelişmişlik hedeflerine varmasında önemli rol oynayacaktır.

KAYNAKÇA

- Abdulhamit N. ve Mustaffa C. (2007). Media Literacy: Accessibility And Skills Among Malaysian Women, *Universiti Utara Malaysia Magazine: Intercultural Communication Studies Magazine*, 16 (3): 110-121.
- Abdullah M. Y. H., Basri F. K. H., Hasim M. S., Rahman M. P. A. (2009). The Portrayal Of Ict In The Media: A Malaysian Scenario. *Jurnal Komunikasi; Malaysian Journal of Communication*, 25, 1-12. Erişim: 28 Mayıs 2012, <http://journalarticle.ukm.my/301/>
- Adeyoyin, O. (2005). Information And Communication Technology (ICT) Literacy Among The Staff Of Nigerian University Libraries. *Library Review Magazine*, 54(4): 257-266.
- Alsagoff S. A., Abdullah Z., Salleh Hassan S. (2011). The Growth And Development Of The Malaysian Media Landscape In Shaping Media Regulation. *Global Media Journal – Malaysian Edition, Volume 1: 1*.
- Alsagoff, S. A. ve Hamzah, A. (2007). Media Convergence Environment: Conflicts And Challenges. The Malaysian Experience, Avustralia: WCA 2007 Conference.
- Anuar, M. (2000). Malaysian Media And Democracy, *Media Asia*, 27 (4): 183-90.
- Apak, Ö. (2008). *Türkiye, Finlandiya ve İrlanda İlköğretim Programlarının Medya Okuryazarlığı Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli*.
- Ariff, I. ve Chuan, G. C. (2000). *Multimedia Super Corridor, Kuala Lumpur: Leeds Publications*.
- Astro. (2010). Erişim: 28 Nisan 2012, <http://www.astro.com.my>
- Ayres, I. ve Braithwaite, J. (1992). *Responsive Regulation: Transcending The Deregulation Debate, London: Oxford University Press*.
- Badarudin, N.B. (1998). *The Changing Malaysian Tvscap: Road to Regionalisation and Globalisation, Media Asia*, 25 (1): 131-48.
- Balraj, S.(2001)**, *Malaysian Children And Environment Media Literacy, New Media Design and Technology*. Erişim: 28 Nisan 2012, Universiti Sains Malaysia, School of Arts Ağ sitesi <http://designs.usm.net.my/>
- BBC News. (2009). *Malaysian Opposition Media Banned*. Erişim: 28 Mayıs 2012, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7959518.stm>
- BBC News. (2012). *Malayasia Profile*. Erişim: 21 Mayıs 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-15384221>
- Bhuiyan, S.I. (1997). Malaysia's MSC and Singapore's Status as Southeast Asia's Technology Capital. *Media Asia*, 24 (4). 214–19.
- Campbell, A. J. (1999). Self-Regulation And The Media. *Federal Communications Law Journal*, 51 (3) : 711-773
- Chia, A. (1994). Convergence: Impact and issues for the media, *Media Asia*, 29 (3): 126-30.
- Cutler. (1997). The National Telecommunications Council Convergence Project, *Cutler ve Co. Magazine*. 1 – 5.
- Digital Media Across Asia. (DMMA). (2010). Malaysia: Cultural Issues, Erişim: 21 Mayıs 2012, <http://comm215.wetpaint.com/page/Malaysia+Internet+Penetration>

- DigitalMediaAcrossAsia(DMMA).(2010).*Traditional Media, Malaysia: Cultural Issues*, Erişim: 28 Mayıs 2012, <http://comm215.wetpaint.com/page/Malaysia%3A+Traditional+Media>
- Fındıkçı, İ. (2001). Bilgi Toplumunda Eriyen Değerler ve Eğitim. Öğretmen H. Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, 6: 21-22.
- George C. (2007). Media In Malaysia: Zone of Contention. *Democratization*, 14 (5), 893-910.
- Iga, T. (2009). The Role Of The Media And Media Freedom In Democratizing Countries—A Comparative Study Of Indonesian And Malaysian Media, 121, (İçinde: Confluences And Challenges In Building The Asian Community In The Early 21st Century), *The Nippon Foundation*. 121.
- Internet World Stats*. (t.y.). Erişim: 28 Mayıs 2012, <http://www.internetworldstats.com/stats3.htm>
- Kaur, K. (1993). Malaysian Media And The Malaysian Woman, *Media Asia*, 20 (2): 82-89.
- Kaur, K. (1998). The Impact Of Privatisation On Radio In Malaysia, *Media Asia*. 25 (4): 198-201.
- Kress, G. (1997). *Before Writing: Rethinking The Paths To Literacy*, London: T ve F Books.
- Lohan, M. (2001). *Men, Masculinities And 'Mundane' Technologies*. **London: Routledge**
- Malaysian Communications And Multimedia Commission. (t.y.). Erişim: 28 Nisan 2012, http://www.skmm.gov.my/index.php?c=public&v=art_view&art_id=307
- Netto, A. (2002). Media Freedom In Malaysia: The Challenge Facing Civil Society. *Media Asia*. 29 (1): 17-23.
- Singh, A. (2009). *Creating A New Media Literate Society*. Erişim: 28 Mayıs 2012, http://www.myconvergence.com.my/main/images/stories/SpecialEdition/pdf/MyConBumper_p88-89_Media.pdf
- Sriramesh, K. ve Vercic, D. (2004). The Innovativeness-needs Paradox And Global Public Relations. *Media Asia*. 31 (1): 3-13.
- Sriramesh, K. ve Vercic, D. (2009). *The Global Public Relations Handbook: Theory, Research And Practise*, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Taşkıran, N. Ö. (2007). *Medya Okuryazarlığına Giriş*. İstanbul: Beta.
- Telekom Malaysia. (2010). Erişim: 28 Mayıs 2012, <http://www.tm.com.my>
- Vikneswary, G. (2007a). *TV Station Denies Censoring Opposition News*, Malaysiakini. Erişim: 28 Mayıs 2012, Malaysiakini Ağ Sitesi. <http://www.malaysiakini.com/news/69226>
- Vikneswary, G. (2007b). *Opposition Muzzled – Here's Black And White Proof*, Malaysiakini. Erişim: 28 Mayıs 2012, Malaysiakini Ağ Sitesi. <http://www.malaysiakini.com/news/69226>